

ОСТРИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 г. (Основни епидемиологични показатели)

Н. Владимирова, Г. Каменов, Н. Богданов, А. Минкова, С. Стоицова, К. Пармакова

В анализа са представени основните епидемиологични показатели, характеризиращи разпространението на острите заразни болести (ОЗБ) (без туберкулоза, СПИН и полово предавани инфекции) в България през 2020 г. Използвани са следните източници на информация:

- Официални статистически данни за населението от Националния статистически институт;
- Официални статистически данни от Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА);
- Данни от информационната система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от морбили, паротит и рубеола в България <https://mmr.gateway.bg/>
- Данни от информационната система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от грип и остри респираторни заболявания (ОРЗ) в България <http://grippe.gateway.bg/>
- Данни от информационната система за надзор на остра вяла парализа в България <http://afp.gateway.bg/>
- Данни от годишните анализи на заразните болести на регионалните здравни инспекции (РЗИ);
- Данни от информационната система за събиране и анализиране на данни за разпространението и заболяемостта от инфекция с SARS-Cov-2 (COVID-19) в България
- Данни от собствени епидемиологични проучвания;
- Данни от Референтните микробиологични и вирусологични лаборатории в Националния център по заразни и паразитни болести (НЦЗПБ).

Епидемиологичните показатели за отделните заразни болести са представени в табличен и графичен вид. За съпоставимост с предходни годишни анализи на заразните болести в таблиците за заболяемост, смъртност и леталитет, не са включени данните за заболяванията от грип и ОРЗ, и от COVID-19, които обаче са представени в съответните раздели на този анализ. Както и в минали годишни анализи на заразните болести в България, заболяванията от туберкулоза, СПИН и полово предавани инфекции не са обект и на настоящия анализ,

През 2020 г. в България са регистрирани общо 22261 случая на остри заразни заболявания (без грип и ОРЗ, туберкулоза, СПИН и полово предавани инфекции, и COVID-19), заболяемост 320,23‰. Отчита се значителен спад в брой случаи спрямо предходните три години (2019 г. - 54 397 сл., заболяемост 777,10‰; 2018 г. - 48 092 сл., заболяемост 682,15‰; 2017 г. - 52 393 сл., заболяемост 737,74‰) - таблица 1, което е в резултат на комплексното въздействие на фактори възникнали и действали в разволя на епидемията от COVID-19 до края на същата година.

В структурата на инфекциозната заболяемост и през 2020 г. с най-висок относителен дял са случаите на варицела (55,10%), следвани от случаите на гастроентерити и ентероколити (22,99%) – таблица 2.

Таблица 1

ЗАБОЛЯЕМОСТ, СМЪРТНОСТ И ЛЕТАЛИТЕТ ОТ ОСТРИ ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ* В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2000-2020г.

Година	Брой заболели	Заболяемост на 100 000 (% ₀₀₀)	Брой умрели	Смъртност на 100 000 (% ₀₀₀)	Леталитет (%)
2000	80 167	978,74	105	1,28	0,13
2001	51 333	629,89	131	1,61	0,26
2002	51 229	649,20	124	1,57	0,24
2003	50 913	648,92	116	1,48	0,23
2004	68 954	883,88	133	1,70	0,19
2005	59 913	771,97	108	1,39	0,18
2006	67 462	874,00	122	1,58	0,18
2007	70 277	915,15	121	1,58	0,17
2008	57 916	758,04	88	1,15	0,15
2009	63 474	834,46	97	1,28	0,15
2010	68 839	910,12	110	1,45	0,16
2011	58 259	791,07	64	0,87	0,11
2012	60 998	832,48	84	1,15	0,14
2013	67 916	932,65	79	1,08	0,12
2014	50 800	701,11	77	1,06	0,15
2015	54 471	756,31	71	0,99	0,13
2016	61 283	856,65	82	1,15	0,13
2017	52 393	737,74	93	1,31	0,18
2018	48092	682,15	90	1,28	0,19
2019	54397	777,10	87	1,24	0,16
2020	22261	320,23	52	0,75	0,23

* Без грип и ОРЗ, туберкулоза, СПИН и полово предавани инфекции, и COVID-19

През годината са регистрирани 52 смъртни случая, смъртност 0,75%₀₀₀ (2019 г. 87 смъртни случая, смъртност 1,24%₀₀₀ 2018 г. - 90 смъртни случая, смъртност 1,28%₀₀₀ ; 2017 г. - 93 смъртни случая, смъртност 1,31%₀₀₀). Леталитетът от ОЗБ през 2020 г. е 0,23% (2019 г. - 0,16%; 2018 г. - 0,19%; 2017 г. - 0,18%).

Основна причина за летален изход от ОЗБ са невроинфекциите (менингит и менингоенцефалит) – общо 21 починали, с относителен дял 40,38% от всички смъртни случаи и гастроентеритите -18 починали (34,61%) - таблица 3.

От COVID-19 са регистрирани 7515 починали лица, смъртност 108,11%₀₀₀, леталитет 3,73% (по данни от Единния информационен портал).

Таблица 2

**СТРУКТУРА НА ИНФЕКЦИОЗНАТА ПАТОЛОГИЯ И ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ
ОСТРИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ* В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 г.**

№	Нозологични единици	Заболели (брой)	Заболяемост (на 100 000)	Отн. дял (%)
1	Антракс	0	0,00	0,00
2	БММЕ хемофилус инфлуенце	0	0,00	0,00
3	БММЕ пневмококов**	11	0,16	0,05
4	БММЕ стрептококов**	1	0,01	0,00
5	БММЕ други	28	0,40	0,13
6	Ботулизъм	0	0,00	0,00
7	Бруцелоза	1	0,01	0,00
8	Бяс	0	0,00	0,00
9	Вариант на болестта на Кройцфелд-Якоб	0	0,00	0,00
10	Вариола	0	0,00	0,00
11	Варицела	12266	176,45	55,10
12	Вирусни менингити и менингоенцефалити	69	0,99	0,31
13	ВХТ Кримска-Конго хеморагична треска	1	0,01	0,00
14	ВХТ Хеморагична треска с бъбречен синдром	1	0,01	0,00
15	Вирусен хепатит тип А	1300	18,70	5,84
16	Вирусен хепатит тип В	121	1,74	0,54
17	Вирусен хепатит тип С	44	0,63	0,20
18	Вирусен хепатит тип D, остър	1	0,01	0,00
19	Вирусен хепатит тип E, остър	88	1,27	0,40
20	Вирусен хепатит неопределен, остър	110	1,58	0,49
21	Гастроентерит, ентероколит	5117	73,61	22,99
22	Дизентерия (шигелоза)	47	0,68	0,21
23	Дифтерия	0	0,00	0,00
24	Епидемичен паротит	13	0,19	0,06
25	Жълта треска	0	0,00	0,00
26	Западнонилска треска	1	0,01	0,00
27	Инвазивна инфекция, пневмококова	0	0,00	0,00
28	Инвазивна инфекция, Хемофилус инфлуенце	0	0,00	0,00
29	Йерсиниоза	5	0,07	0,02
30	Кампилобактериоза	127	1,83	0,57
31	Коклюш	27	0,39	0,12
32	Колиентерити (ешерихиози)	298	4,29	1,34
33	Инфекция, предизвикана от E, Coli, продуциращи Shiga/Vero токсини (STEC/VTEC)	0	0,00	0,00
34	Кореман тиф/Паратиф	0	0,00	0,00
35	Ку-треска	107	1,54	0,48
36	Кърлежов енцефалит	2	0,03	0,01
37	Лаймска борелиоза	160	2,30	0,72
38	Лаймска невроборелиоза	0	0,00	0,00
39	Легионерска болест	5	0,07	0,02
40	Лептоспирози	1	0,01	0,02
41	Листериоза	4	0,06	0,37
42	Марсилска треска	83	1,19	0,37
43	Менингококова инфекция (менингококов менингит и	4	0,06	0,02

	сепсис)			
44	Морбили	257	3,70	1,15
45	Орнитоза	0	0,00	0,00
46	Петнист тиф	0	0,00	0,00
47	Полиомиелит	0	0,00	0,00
48	Остри вяли парализи	180	2,59	0,81
49	Птичи грип А/Н5 или А/Н5N1 при хора	0	0,00	0,00
50	Ротавирусен гастроентерит	441	6,34	1,98
51	Рубеола	0	0,00	0,00
52	Вродена рубеола	0	0,00	0,00
53	Салмонелоза	323	4,65	1,45
54	Скарлатина	1014	14,59	4,56
55	Тежък остър респираторен синдром (ТОРС)	0	0,00	0,00
56	Тетанус	1	0,01	0,00
57	Туларемия	2	0,03	0,01
58	Холера	0	0,00	0,00
59	Чума	0	0,00	0,00
ОБЩО		22261	320,23	100,37

* Без грип и ОРЗ, туберкулоза, СПИН и полово предавани инфекции, и COVID-19

Таблица 3

**СМЪРТНОСТ И ЛЕТАЛИТЕТ ОТ ОСТРИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ* В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ 2020 Г.**

№	Нозологични единици	Умрели (брой)	Смъртност (на 100 000)	Леталитет (%)
1	Антракс	0	0,00	0,00
2	БММЕ хемофилус инфлуенце	0	0,00	0,00
3	БММЕ пневмококов	3	0,04	27,27
4	БММЕ стрептококов	0	0,00	0,00
5	БММЕ други	9	0,13	32,14
6	Ботулизъм	0	0,00	0,00
7	Бруцелоза	0	0,00	0,00
8	Бяс	0	0,00	0,00
9	Вариант на болестта на Кройтцфелд-Якоб	0	0,00	0,00
10	Вариола	0	0,00	0,00
11	Варицела	0	0,00	0,00
12	Вирусни менингити и менингоенцефалити	9	0,13	13,04
13	ВХТ Кримска-Конго хеморагична треска	0	0,00	0,00
14	ВХТ Хеморагична треска с бъбречен синдром	0	0,00	0,00
15	Вирусен хепатит тип А	3	0,04	0,23
16	Вирусен хепатит тип В, остър	3	0,04	2,48
17	Вирусен хепатит тип С	0	0,00	0,00
18	Вирусен хепатит тип D, остър	0	0,00	0,00
19	Вирусен хепатит тип Е, остър	0	0,00	0,00
20	Вирусен хепатит неопределен, остър	0	0,00	0,00
21	Гастроентерит, ентероколит	18	0,26	0,35
22	Дизентерия (шигелоза)	0	0,00	0,00
23	Дифтерия	0	0,00	0,00

24	Епидемичен паротит	0	0,00	0,00
25	Жълта треска	0	0,00	0,00
26	Западнонилска треска	1	0,01	100,00
27	Инвазивна инфекция, пневмококова	0	0,00	0,00
28	Инвазивна инфекция, Хемофилус инфлуенце	0	0,00	0,00
29	Йерсиниоза	0	0,00	0,00
30	Кампилобактериоза	0	0,00	0,00
31	Коклюш	0	0,00	0,00
32	Колиентерити (ешерихиози)	0	0,00	0,00
33	"Инфекция, предизвикана от E. Coli, продуциращи Shiga/Vero токсини (STEC/VTEC)"	0	0,00	0,00
34	Кореман тиф/Паратиф	0	0,00	0,00
35	Ку-треска	0	0,00	0,00
36	Кърлежов енцефалит	0	0,00	0,00
37	Лаймска борелиоза	0	0,00	0,00
38	Лаймска невроборелиоза	0	0,00	0,00
39	Легионерска болест	0	0,00	0,00
40	Лептоспирози	0	0,00	0,00
41	Листериоза	2	0,03	50,00
42	Марсилска треска	1	0,01	1,20
43	"Менингококова инфекция(менингококов менингит и сепсис)"	0	0,00	0,00
44	Морбили	2	0,03	0,78
45	Орнитоза	0	0,00	0,00
46	Петнист тиф	0	0,00	0,00
47	Полиомиелит	0	0,00	0,00
48	Остри вяли парализи	0	0,00	0,00
49	Птичи грип А/Н5 или А/Н5N1при хора	0	0,00	0,00
50	Ротавирусен гастроентерит	0	0,00	0,00
51	Рубеола	0	0,00	0,00
52	Вродена рубеола	0	0,00	0,00
53	Салмонелоза	0	0,00	0,00
54	Скарлатина	0	0,00	0,00
55	Тежък остър респираторен синдром (ТОРС)	0	0,00	0,00
56	Тетанус	1	0,01	0,00
57	Туларемия	0	0,00	0,00
58	Холера	0	0,00	0,00
59	Чума	0	0,00	0,00
ОБЩО		52	0,75	0,23

* Без грип и ОРЗ, туберкулоза, СПИН и полово предавани инфекции, и COVID-19

1. ДИХАТЕЛНИ ИНФЕКЦИИ

1.1. ДИХАТЕЛНИ ИНФЕКЦИИ С МАСОВА ИМУНОПРОФИЛАКТИКА

Дифтерия

Не са регистрирани заболели от дифтерия през 2020 г.

Заболяването не е регистрирано в страната от 1994 г. насам. Високият имунизационен обхват е от съществена важност за превенция на болестта. В България през последните 27 години имунизационният обхват с ваксина срещу дифтерия се поддържа над 90% годишно.

Случаи на дифтерия се съобщават в някои страни от Европейския съюз. Например за 2018 г. са съобщени към Европейския център по контрол и превенция на заболяванията (ECDC), 63 случая на дифтерия, 62 причинени от токсигенни *Corynebacterium diphtheriae* или *C. ulcerans* и един случай с неизвестен патоген. Установено е, че при случаите причинени от *C. ulcerans* по-голям дял имат възрастните хора на и над 65 години, докато случаите причинени от *C. diphtheriae* преобладават в по-младите възрастови групи.

Коклюш

През 2020 г. в България са регистрирани 27 заболели от коклюш (заболяемост 0,39‰) – фигура 1.

Таблица 4.1

БРОЙ ЗАБОЛЕЛИ И ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ КОКЛЮШ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2012-2020 г.

Година	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Заболели Брой	102	89	52	35	98	116	114	70	27
Заболяемост На 100 000	1,39	1,22	0,72	0,49	1,37	1,63	1,62	1	0,39

Заболяемостта от коклюш е най-ниска от 2012 г. насам (таблица 4.1, фигура 1).

Разпределени по пол заболелите са 17 (62,96%) мъже и 10 (37,04%) жени. От всички заболели 17 са хоспитализирани.

През 2020 г. 10 области съобщават за случаи на коклюш – Благоевград (1), Враца (1), Добрич (1), Кюстендил (1), Перник (1), Плевен (1), Пловдив (4), София град (12), София област (2), и Ямбол (3). С най-висока заболяемост е регион Ямбол (2,56‰). Заболявания са регистрирани от м. януари до м. октомври включително.

По категории случаите са класифицирани като 26 потвърдени и 1 възможен.

Потвърдителни изследвания за доказване на диагноза коклюш през 2020 г. са извършвани в НРЛ „Молекулярна микробиология” при НЦЗПБ. Чрез молекулярно-генетични методи (PCR) са изследвани 108 бр. клинични материали постъпили за изследване за коклюш. Всички материали са от суспектни и контактни деца и възрастни за коклюшна инфекция. С по-голяма активност в търсенето на лабораторно потвърждаване на диагнозата обичайно са лечебните заведения от град София.

От данните в НРЛ „Молекулярна микробиология”: от всички получени клинични материали, 22 бр. са диагностицирани като положителни (20,37% от всички изследвани

материали). От доказаните с положителен резултат за коклюш, 36% са във възрастовата група под 1-годишна възраст.

Във възрастовата структура на заболелите най-засегнати са децата до 12 месечна възраст – заболяемост 24,45‰ (15 случая), следвани от възрастовата група 1-4 г. – 1,16‰ (3 случая) или общо във възрастта до 4 години са регистрирани 66,66% от всички заболели. В останалите детски възрастови групи са регистрирани 25,93% от случаите - 5-9 г. (3 случая), 10-14 г. (3 случая) и 15-19 г. (1 случай). Останалите заболели са над 40 годишна възраст (2 случая), с единични случаи в две възрастови групи.

Разпределението на заболелите по имунизационен статус и възрастови групи (таблица 4.2) показва, че 11 от заболелите (40,74%) не са имунизирани, 3 са с незавършена имунизационна схема, 5 са без данни за имунизация и 8 (18,52 %) са с данни за завършена имунизация срещу коклюш.

В кърмаческата възраст до 1 г. повече от половината от децата (10 случая) не са получили нито една доза ваксина, 3 са с непълна/незавършена имунизационна схема, и 2 са без данни за имунизация. Заболели са деца без изграден имунитет срещу коклюш.

През 2020 г. не са регистрирани смъртни случаи от коклюш.

Таблица 4.2

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ И ИМУНИЗАЦИОНЕН СТАТУС
НА ЗАБОЛЕЛИТЕ ОТ КОКЛЮШ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 г.**

Имунизационен статус (брой дози ваксина)	Брой случаи по възрастови групи (в години)							Общ брой	%
	< 1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-29	> 30		
0	10	1	0	0	0	0	0	11	40,74
1	2	0	0	0	0	0	0	2	7,41
2	1	0	0	0	0	0	0	1	3,70
3+	0	0	0	1	0	0	0	1	3,70
4	0	1	1	0	0	0	0	2	7,41
5	0	0	2	2	1	0	0	5	18,52
Няма данни	2	1	0	0	0	0	2	5	18,52
Общ брой	15	3	3	3	1	0	2	27	100,00
%	55,56	11,11	11,11	11,11	3,70	0,00	7,41	100,00	

Епидемичен паротит

В настоящия преглед на заболяванията от епидемичен паротит в България през 2020 г. разглеждаме данните въведени в информационната система поддържана от НЦЗПБ.

В официалните данни предоставени от НЦОЗА за заболели от епидемичен паротит през 2020 г. са отчетени 14 случая.

В данните въведени в информационната система поддържана от НЦЗПБ също са въведени 14 случая, но докато в информационната система един от случаите е категоризиран като „възможен, отхвърлен“, поради лабораторно отхвърляне на клиничната диагноза (1 сл. от обл. Хасково), то в същата тази система не е въведен един случай от обл. София, който обаче е отчетен в НЦОЗА, и за който в НЦЗПБ не са представени данни, потвърждаващи достоверност.

Въз основа на посоченото ние разглеждаме само данните въведени в информационната система на НЦЗПБ за 13 заболели от епидемичен паротит (заболяемост 0,19 ‰) през 2020 г. в България. Заболяемостта от епидемичен паротит е най-ниска след 2012 г. (таблица 5.1, фигура 2).

Таблица 5.1

БРОЙ ЗАБОЛЕЛИ И ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ ЕПИДЕМИЧЕН ПАРОТИТ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2012-2020 г.

Година	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Заболели Брой	58	25	31	18	19	15	27	50	13
Заболяемост На 100 000	0,79	0,34	0,43	0,25	0,27	0,21	0,38	0,71	0,19

По категории случаите са класифицирани като 8 потвърден, 2 вероятен и 3 възможен. Случаите са регистрирани между месеците януари и юни.

Хоспитализирани са 4 от всички заболели през годината (3-ма над 20 годишна възраст, от които един с орхит).

Разпределени по пол заболелите са 8 мъже и 5 жени.

Заболелите от епидемичен паротит са регистрирани в областите София град (4 случая), Стара Загора (3 случая), Русе (3 случая) и по един случай в областите Смолян, Перник и Кюстендил.

Не са регистрирани случаи на епидемичен паротит във възрастта до 1 година. В детските възрастови групи от 1 до 19 г. са съобщени 8 случая. Останалите 5 случая са във възрастови групи 20-39 г., случаите са единични – фигура 3.

Разпределението по имунизационен статус и възрастови групи на заболелите показва, че 6 (46,15%) от заболелите са имунизирани с 1 прием ваксина; 2 са с 2 приема ваксина; 2 не са имунизирани, а за 3 (над 20 годишна възраст) не са установени данни за извършени имунизации (таблица 5.2).

През годината няма регистрирани смъртни случаи от епидемичен паротит.

Таблица 5.2

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ И ИМУНИЗАЦИОНЕН СТАТУС НА ЗАБОЛЕЛИТЕ ОТ ЕПИДЕМИЧЕН ПАРОТИТ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 Г.

Имунизационен статус (брой дози ваксина)	Брой случаи по възрастови групи (в години)								
	< 1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-29	> 30	Общ брой	%
0	0	1	0	0	0	0	1	2	15,38
1	0	1	3	2	0	0	0	6	46,15
2 +	0	0	0	0	1	1	0	2	15,38
3+	0	0	0	0	0	0	0	0	
Няма данни	0	0	0	0	0	2	1	3	23,07
Общ брой	0	2	3	2	1	3	2	13	100,00
%	0,00	15,38	23,08	15,38	7,69	23,08	15,38	100,00	

Морбили

От началото на февруари 2019 г. в резултат на внасяне на морбилна инфекция първоначално в област Благоевград и в област София-град, впоследствие в област София, до края на годината в общо 15 области на страната са регистрирани 1231 случая с диагноза морбили (заболяемост 17,59‰). Развива се морбилна епидемия в два обособени епидемични взрива причинени от два генотипа морбили вирус В3 и D8, циркулиращи в страните от Европейския континент. Област Пазарджик е засегната от двата взрива. С най-висока заболяемост са: област София (153,25‰, 351 случая), област Кюстендил (127,69‰, 152 случая), област Благоевград (70,14‰, 214 случая). Внесените случаи са 8 и са съобщени от РЗИ в областите: Благоевград (1), София-столица (3), Бургас (1), Пазарджик (2), Стара Загора (1), а всички останали случаи определяме като „свързани с внесен“, предвид доказаната в предходните години елиминация на заболяването в България и липсата на местна циркулация на морбили вирус.

Заболените (без внесените случаи) са предимно неваксинирани (38,76%) и с неустановен имунизационен статус за морбилна ваксинация (21%). Останалите са ваксинирани (с 1 прием – 36,39% и с 2 приема – 3,76%).

Епидемията продължава и през 2020 г. с регистрирани 257 случая на морбили, заболяемост 3,70‰ (таблица 6.1 и фигура 4.)

Таблица 6.1

БРОЙ ЗАБОЛЕЛИ И ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ МОРБИЛИ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2012-2020 Г.

Година	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Заболели Брой	1	14	0	0	1	165	13	1231	257
Заболяемост На 100 000	0.01	0.19	0	0	0.01	2,32	0,18	17,59	3,70

През годината са съобщени 275 суспектни за морбили случая, 18 от които са отхвърлени на основата на отрицателни резултати от специфичните лабораторни изследвания, посочени в дефиницията за морбили в Наредба № 21.

Заболели от морбили са регистрирани в 8 области: Перник (102 сл.), Монтана (95 сл.), Пазарджик (27сл.), София град (14 сл.), Видин (13 сл.), Пловдив (3 сл.), Велико Търново (2 сл.), Шумен (1 сл.)

Диагнозата морбили е потвърдена лабораторно с положителни резултати за анти-морбилни IgM или с молекулярна диагностика при 257 от заболелите, 238 от които са класифицирани като потвърдени. Вероятни (епидемично свързани) са 7 случая, а 12 са възможни (категоризирани само по клинична симптоматика).

Таблица 6.2

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ И ИМУНИЗАЦИОНЕН СТАТУС
НА ЗАБОЛЕЛИТЕ ОТ МОРБИЛИ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 г.**

Имунизационен статус (брой дози ваксина)	Брой случаи с морбили по възрастови групи (години)							Общ брой	(%)
	< 1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-29	>30		
0	36	44	13	1	2	3	3	102	
1	0	17	28	16	3	2	2	68	
2	0	0	0	0	1	1	5	7	
Няма данни	0	6	9	5	1	24	35	80	
Общ брой (%)	36	67	50	22	7	30	45	257	
Брой починали			1			1		2	

192 случая са от ромски етнос (74,70%).

Установени са вътреболнични взривове, предимно в детски отделения на МБАЛ.

Има заболели и сред медицинския персонал – 2 случая, с неизвестен имунизационен статус за имунизация с морбилна ваксина.

Хоспитализирани са 250 от съобщените случаи. Регистрирани са усложнения при 36-ма, предимно диарийен синдром (19), пневмония (14) и други.

Регистрирани са 2-ма починали: дете на 5 години (Шумен) и жена на 29 години (Велико Търново). Случаите са лабораторно потвърдени. Детето не е ваксинирано срещу морбили, а жената (от етническа група) е с неизвестен ваксинален статус.

Смъртност 0,03‰, леталитет 0,78%.

На таблица 6.2.1 е представен имунизационният обхват с ваксина морбили-паротит-рубеола първи (МПР1) и втори (МПР2) приеми.

Таблица 6.2.1

**ИМУНИЗАЦИОНЕН ОБХВАТ (%) С ВАКСИНА МПР1 (13 МЕСЕЦА)
И МПР2 (12 ГОДИНИ)**

Година Ваксина-прием	2015	2016	2017	2018	2019	2020
МПР1	91,5	92,1	93,8	92,9	95,1	88,3
МПР2	86,9	88,3	91,6	87,4	92,9	84,5

Имунизационният обхват с първи прием ваксина срещу морбили е 88,3% , а с втори прием е 84,5%.

Отново трябва да отбележим, че за постигане на елиминация на морбили е необходимо да се поддържа имунизационен обхват $\geq 95\%$ с ваксина срещу морбили-паротит-рубеола (МПР), както и всеки открит суспектен случай, отговарящ на дефиницията на случай на морбили да се съобщава, своевременно да се провежда епидемиологично проучване и своевременно да се изследват адекватни (по време на вземане, количество и правилно съхранени) клинични материали за лабораторно потвърждаване или отхвърляне на клиничната диагноза, а всеки съмнителен случай се изследва и за морбили, и за рубеола.

За превенция и контрол върху разпространението на морбили в страната през 2020 г. са проведени имунизации/реимунизации на деца, които по различни причини не са били имунизирани своевременно.

Разпространението на морбили и през 2020 г. в областите Монтана , Видин, Перник и Пазарджик , което продължи до месец май 2020 г., както и по-ниският имунизационен обхват през 2020 г., е възможно да доведат до загубване на статуса на България, на страна с установена елиминация на морбили (прекъснато ендемично разпространение на морбили) през последните три години.

Рубеола

През 2020 г. в Информационната система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от рубеола в България не са регистрирани суспектни за рубеола случаи. През последните пет години заболяемостта от рубеола намалява (таблица 6.3, фигура 5).

Националният верификационен комитет по елиминация на морбили и рубеола, и Регионалната верификационна комисия към Световната здравна организация в своята годишна оценка за България, декларират прекъсване на ендемичното разпространение на рубеола от 2017 г. насам.

Таблица 6.3

**БРОЙ ЗАБОЛЕЛИ И ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ РУБЕОЛА В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ ПЕРИОДА 2012-2020 г.**

Година	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Заболеели Брой	18	10	7	5	2	0	1	0	0
Заболяемост На 100 000	0,25	0,14	0,1	0,07	0,03	0	0,01	0	0

За постигане елиминация на рубеола обаче е необходимо провеждането на адекватни епидемиологични проучвания и лабораторна диагностика на суспектни случаи чрез осигуряване на адекватни проби (по време и вид на материала) от заболелите и изследването им в Националната референтна лаборатория "Морбили, паротит и рубеола" на НЦЗПБ.

Вродена рубеола

През 2020 г. не са регистрирани случаи на вродена рубеола.

1.2. ДИХАТЕЛНИ ИНФЕКЦИИ БЕЗ МАСОВА ИМУНОПРОФИЛАКТИКА

Варицела

През 2020 г. варицела остава водеща заразна болест в структурата на острите инфекциозни болести (без ОРЗ и грип, COVID-19) с 55,10% от общия брой регистрирани заболявания. Съобщени са 12 266 случая, заболяемост 176,45‰ (2019 г. - 30 628 случая, заболяемост 437,54‰; 2018 г. - 23 877 случая, заболяемост 338,68‰; 2017 г. - 25 007 случая, заболяемост 352,12‰) - фигура 6.

Наблюдава се рязък спад в разпространението на заболяването.

По категории случаите са класифицирани като: възможен - 1539 случая, вероятен - 8 479 и потвърден - 2 248 случая.

Заболявания са регистрирани във всички възрастови групи, но 88,28% от всички случаи са в детските възрасти от 0 до 14 г., с което се запазва епидемичната характеристика на заболяването, определено като инфекция на детската възраст.

Най-висока е заболяемостта във възрастова група 1-4 г. - 1 940,22‰ (5 028 случая), следвана от възрастовите групи 5-9 г. - 1 327,41‰ (4 507 случая), 10-14 г. - 304,78‰ (1 043 случая) и 0 г. - 409,05‰ (251 случая).

Продължава наблюдаваната от предходните години тенденция на "остаряване" на инфекцията (11,72% от заболелите са във възрастта над 15 години).

Разпределени по пол заболелите от варицела са 6346 мъже (51,74%) и 5920 жени (48,26%) – запазва се съотношението от 2019 г. и 2018 г.

С най-висока заболяемост са областите: Русе (423,71‰), Варна (319,87‰), Габрово (307,70‰), Шумен (259,49‰), Търговище (236,22‰), София-град (209,44‰).

Заболяването е със зимно-пролетна сезонност.

През годината са хоспитализирани 151 заболели от варицела.

Регистрирани са ограничени епидемични взривове от варицела, локализирани в организирани детски колективи и училища.

През 2020 г. в страната няма регистрирани смъртни случаи от варицела.

Скарлатина

През 2020 г. са регистрирани 1 014 случая на скарлатина, заболяемост 14,59‰ (2019 г. - 3 093 случая, заболяемост 44,19‰; 2018 г. - 3 828 случая, заболяемост 54,30‰; 2017 г. - 3 684 случая, заболяемост 51,87‰) – фигура 7.

По категории съобщените случаи са класифицирани като 298 възможни, 575 вероятни и 141 потвърдени.

И през 2020 г. най-висока заболяемост е регистрирана във възрастовата група 1-4 г. – 190,24‰ (493 случая), следвана от възрастовата група 5-9 г. – 137,54‰ (467 случая).

В по-големите възрастови групи случаите от скарлатина са единични (общо 6 случая във всички възрастови групи над 25 годишна възраст).

От регистрираните заболявания 94,67% (960 случая) са сред деца в предучилищна и ранна училищна възраст (1-4 г. и 5-9 г.).

Разпределени по пол заболелите са 53,55% мъже (543 случая) и 46,45% жени (471 случая).

Заболявания от скарлатина се регистрират целогодишно, но преобладаващата част от случаите са съобщени през зимно-пролетните месеци.

С най-висока заболяемост през годината са областите: Плевен (36,82‰), Варна (28,52‰) и Търговище (25,24‰).

През 2020 г. са хоспитализирани 47 заболели от скарлатина. Няма регистрирани усложнения и смъртни случаи.

Легионерска болест

През 2020 г. са регистрирани 5 случая на легионерска болест (заболяемост 0,07‰), в сравнение с 3 случая през 2019 г. (заболяемост 0,04‰), 11 случая за 2018 г. (заболяемост 0,16‰) и 2 случая за 2017 г. (заболяемост 0,03‰).

Лабораторно са потвърдени 4 от случаите и един е вероятен.

Разпределени по пол случаите са мъже - 3 и жени - 2.

Случаите са 3 във възрастовата група 35-39 г. и 2-ма в групата 50-54 г.

Случаи са отчетени в областите: Пазарджик (2) и по 1 случай в София град,

Благоевград и Кюстендил.

През годината не са регистрирани смъртни случаи от легионерска болест.

Грип и остри респираторни заболявания (ОРЗ)

Анализът на заболяемостта от грип и ОРЗ през 2020 г. е направен въз основа на данните от Информационната система за сентинелен надзор на грип и ОРЗ и резултатите от лабораторния надзор върху циркулацията на грипните вируси в посочения период.

През 2020 г. в сентинелната извадка са участвали общо 233 лечебни заведения за извънболнична помощ, обслужващи 380 211 души, разпределени в следните възрастови групи: 0-4, 5-14, 15-29, 30-64 и над 65 г. Средногодишният брой на наблюдаваното население и заболяемостта по възрастови групи са представени на таблица 7.

Таблица 7

ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ ГРИП И ОРЗ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ ПРЕЗ 2020 г.

Възрастови групи (години)	Средногодишен брой на наблюдаваното население	Брой регистрирани случаи	Заболяемост на 10 000
0-4	18 514	19 637	10 606,57
5-14	37 075	27 174	7 329,47
15-29	60 779	19 305	3 176,26
30-64	193 794	31 592	1 630,18
65+	70 049	6 904	985,60
Общо	380 211	104 612	2 751,42

През 2020 г. са регистрирани общо 104 612 заболявания от грип и ОРЗ и заболяемост 2 751,42 на 10 000 население. Грипната епидемия започна след Новогодишните празници. Заболяемостта започна да се покачва през 3 седмица, а през 4 и 5 седмици на 2020 г., и достигна епидемични стойности първоначално в областните градове Благоевград, Бургас, Велико Търново, Кърджали, Кюстендил, Перник, Силистра, Сливен, София-град, Търговище и Хасково. През 5-та седмица (27.01-02.02.2020 г.) грипната епидемия обхвана повечето областни градове и достигна своя връх с 9 231 заболели и 242,69 на 10 000 средна седмична заболяемост (таблица 8 и фигура 8). След регистрираното през 5-та седмица максимално ниво на заболяемост, броят на съобщените случаи започна да се понижава, като постепенно достигна обичайните за сезона стойности през 12-та седмица (заболяемост 65,86 на 10 000 население). Епидемията продължи 9 седмици (от средата на януари до средата на м. март 2020г.) и се характеризираше с умерена интензивност (оценката на интензивността на епидемичния процес е направена на основата на персентилите). През есента заболяемостта от грип и ОРЗ е под обичайните за сезона граници и в периода след 44 седмица до края на годината е между 23,99 (седмица 53) и 97,44 (седмица 46) на 10 000 население.

Таблица 8

**ЗАБОЛЯЕМОСТ ОТ ГРИП И ОРЗ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ В
ЕПИДЕМИЧНИЯ ПЕРИОД НА 2020 г.**

Седмица №	Период	Заболяемост на 10 000 по възрастови групи (години)					Обща заболяемост
		0-4	5-14	15-29	30-64	65+	
3	13.01-19.01	538,82	411,14	173,28	62,18	43,30	133,69
4	20.01-26.01	880,97	748,80	275,86	105,84	72,02	227,21
5	27.01-02.02	958,56	769,87	287,70	116,10	85,73	242,69
6	03.02-09.02	610,49	367,92	165,88	77,07	47,44	140,16
7	10.02-16.02	470,93	330,37	146,48	56,25	32,01	113,13
8	17.02-23.02	404,66	331,45	121,66	44,13	24,86	98,54
9	24.02-01.03	507,03	463,01	163,09	56,40	32,01	130,54
10	02.03-08.03	558,22	549,45	168,68	57,28	42,58	144,73
11	09.03-15.03	581,93	341,18	147,14	72,13	40,72	129,41

Както през предходните години, така и през 2020 г. заболяемостта от грип и ОРЗ е най-висока при малките деца от 0 до 4 години, следвани от възрастовата група на 5-14 годишните (фигура 9).

През 2020 г. в НРЛ „Грип и ОРЗ” с Real Time RT-PCR са изследвани общо 1 717 проби на болни и контактни лица. Получени са общо 143 положителни резултата за

пандемичен вирус A(H1N1)pdm09, 307 за грипен вирус A(H3N2) и 110 за грипен вирус B/Victoria. Изследвани са 126 деца във възрастовата група 0-5 години за грип и наличие на други респираторни вируси. Получени са общо 9 положителни резултата за пандемичен вирус A(H1N1)pdm09, 17 за грипен вирус A(H3N2), 6 за грипен вирус B/Victoria, 19 за други респираторни вируси. Корелацията между регистрираната заболяемост и броя на положителните проби е показана на фигура 10. В началото на 2020 г. се разви типична грипна епидемия с паралелно циркулиращи щамове, с по-малък брой заболели и по-ниска интензивност в сравнение с предходната 2019 г.

Инфекция причинена от нов коронавирус SARS-COV-2 (COVID-19)

През 2020 г. в страната се развива епидемия причинена от нов коронавирус SARS-CoV-2. На 08.03.2020 г. са регистрирани първите случаи с COVID-19 в България. До края на 2020 г. са регистрирани 201220 случая, годишна заболяемост 2,894.64‰. Заболяемостта нараства през лятото, когато се отбелязва първата епидемична вълна (юни-юли-август), задържа се през м.септември и нараства от началото на ноември, като бележи пик през ноември – фигура 39. Епидемията постепенно обхваща цялата страна. С най-висока годишна заболяемост са областите: София-град (4010,11‰), Габрово (3854,67‰), Кюстендил (3845,53‰), Русе (3438,42‰), Благоевград (3411,37‰), Варна (3263,56‰), Перник (3142,88‰).

Заболявания са регистрирани във всички възрастови групи. Заболяемостта е най-висока във възрастовите групи 50-59 г. (4338,05‰), 40-49 г. (3733,55‰), 60-69 г. (3723,07‰) – фигура 40.

Разпределението на заболелите по пол е: 49% мъже и 51% жени, като регистрираната заболяемост е малко по-висока при мъжете (2935,2‰), отколкото при жените (2820,4‰).

Към 31.12.2020 г. са регистрирани 7515 човека починали от COVID-19, което представлява годишна смъртност 108,11‰, леталитет 3,73% - фигура 41. Докато в десет области леталитетът е около и по-нисък от средния за страната, в някои области се наблюдава по-висок леталитет. Пример са Смолян (9,20%), Видин (8,51%), Разград (7,75%), Търговище (7,37%), Ловеч (6,84%), Монтана (6,69%). Леталитетът може да бъде функция на възрастовото разпределение на случаите, на натовареността на здравната система в отделни моменти в областите, на търсенето и достъпа до здравна помощ и на други фактори, като причините за областните разлики в годишния леталитет могат да бъдат разнообразни и следва да се разглеждат на локално ниво.

В годишните анализи на 17 РЗИ са представени данни за епидемични взривове възникнали в колективи предимно от затворен тип (домове за стари хора, домове за лица с умствени увреждания, центрове за настаняване от семеен тип, домове за лица с физически увреждания, работнически колективи, администрация, лечебни заведения и други). Боледувалите са потребители и персонал, пациенти и медицински персонал, работници, служители и др.

Представеният епидемиологичен анализ е изготвен при използване данните от обобщенията на НЦОЗА за нозологичната единица през 2020 г., данни от годишните анализи на РЗИ, и данни от Единния информационен портал.

2. ЧРЕВНИ ИНФЕКЦИИ

През 2020 г. случаите с чревни инфекции са 6358, което определя заболяемост от 91,46‰ и относителен дял 28,5% от всички случаи на заразни заболявания, като хоспитализираните са 5053 (66,14% от всички хоспитализирани без Ковид-19, т.е. хоспитализацията е основно за сметка на чревните инфекции). През 2019 г. са регистрирани 15923 случая (заболяемост 227,4‰ и относителен дял 29,27%).

Броят на починалите от чревни инфекции е 18, всички са от гастроентерит/ентероколит, като само при двама е уточнена етиологичната диагноза – *Cl. difficile*, смъртност 0,26‰, леталитет 0,35% и относителен дял от всички починали – 25,3% (без Ковид-19).

През 2019 г. също са регистрирани общо 18 починали от чревни инфекции, с диагноза гастроентерит/ентероколит са били 17, а 1 е бил с диагноза ротавирусен гастроентерит, но леталитетът е бил по-нисък – 0,13%.

Гастроентерит, ентероколити

През 2020 г. са съобщени 5117 случая, заболяемост 73,61‰ и относителен дял 80,48% от всички инфекциозни чревни заболявания. През 2019 г. те са били 13 121, заболяемост 187,44 ‰ (2018 г. 13 704, заболяемост 194,38‰) – фигура 11.

Случаите са класифицирани като възможни 1603, вероятни 3378 и потвърдени 136, като общо от тях са хоспитализирани 4182 (81,7%).

Острите гастроентерити и ентероколити се регистрират най-често при малките деца и са с най-голямо здравно-социално значение, поради по-тежкото протичане и необходимостта от хоспитализация.

Разгледани по възрастови групи, броят на случаи е: кърмачета – 479 заболели, заболяемост 780,63‰, деца на възраст 1-4 г. – 1203 заболели, заболяемост 464,22‰ и деца на 5-9 г. – 583, заболяемост 171,71‰. За 2019 г. разпределението е било: кърмачета – 1234 заболели, заболяемост 1989,07‰, деца на възраст 1-4 г. – 3356 заболели, заболяемост 1 272,73‰ и деца на 5-9 г. – 1 750 заболели, заболяемост 507,74‰.

Разпределението по пол не показва различие: 2548 са мъже, 2569 жени.

С най-висока заболяемост е отново Монтана 329,13‰ (2019 - 790,67‰), следват Варна – 170,68‰, Кюстендил – 159,95‰, като средно за страната е 73,61‰, което е в пъти по-ниско от предишни години.

През 2020 г. е съобщен само един взрив от ентероколит (2019 г. - 4 взрива).

В периода 18-20.09.2020 г. в бежански лагер в с. Бусманци с диарийен и фебрилен синдром са регистрирани 49 случая на възраст от 19 до 29 г., които не са били хоспитализирани. Няма изолиран етиологичен причинител.

Най-вероятно причинителят се е разпространил по хранителен път с общ източник. Столична РЗИ е известена със закъснение. Проведени са необходимите противоепидемични мерки.

През 2020 г. са регистрирани 18 смъртни случая от ентероколит.

Колиентерити/ ешерихиози

През 2020 г. са регистрирани 298 случая на колиентерит, заболяемост 4,29‰.

През 2019 г. са регистрирани 385 случая, заболяемост 5,12‰ (2018 г. - 307 случая, заболяемост 4,35‰) - фигура 12.

Колиентеритните инфекции засягат основно кърмаческата със заболяемост от 83,11‰ (51 случая) и ранната детска (заболяемост 37,43‰. 97 случая) възрасти, следвани от децата на 5-9 г. – заболяемост 10,01‰ (34 случая). В останалите възрастови групи заболяемостта варира между 0,42‰ (възр. гр. 55-59 г.) и 4,09‰ (възр. гр. 10-14 г.).

От всички заболели 47% (140 случая) са мъже и 53% (158 случая) са жени.

През 2020 г. е отчетена най-висока заболяемост в областите Варна (41,93‰) и Силистра (13,89‰). През 2019 г. тези области също са водещи: Варна - 46,47‰ и Силистра - 39,35‰.

В областите Велико Търново, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Пазарджик, Плевен, Разград, Смолян, Стара загора, Търговище и Хасково и Търговище не са регистрирани случаи на колиентерити.

Всички регистрирани случаи са лабораторно потвърдени.

През 2020 г. в Националната референтна лаборатория по чревни инфекции към НЦЗПБ от 177 амбулаторни пациенти са изолирани 9 диарогенни *E. coli* (O117-2 изолата; O18-2 изолата; O75; O136; O148; O148; O32).

През 2020 г няма регистрирани починали от колиентерит.

Салмонелоза

През 2020 г. са съобщени 323 случая на салмонелоза, заболяемост 4,65‰ (2019 г. – 596 случая, заболяемост 8,51‰) - фигура 13.

Най-засегнати са децата: 0 г. – 34,22‰ (21 случая), 1-4 г. – 42,83‰ (111 случая), 5-9 г. – 17,67‰ (60 случая) и 10-14 г. – 4,68‰ (16 случая), в сравнение с останалите възрастови групи, в които заболяемостта варира между 1,15‰ и 3,83‰. За 2019 г. разпределението е: 0 г. – 80,59‰ (50 случая), 1-4 г. – 75,47‰ (199 случая), 5-9 г. – 26,69‰ (92 случая) и 10-14 г. – 12,26‰ (41 случая).

Разпределени по пол, съобщените случаи са 173 мъже и 150 жени.

Най-висока заболяемост в страната е регистрирана в областите Шумен 16,83 ‰, Русе - 16,71‰ и Кюстендил – 10,26‰, като през 2019 г. тя е: Русе - 25,62‰, Ямбол – 24,39‰, Шумен – 23,21‰.

По категории всички случаи са потвърдени.

През 2020 г. в Националната референтна лаборатория по чревни инфекции към НЦЗПБ са потвърдени 186 изолата *Salmonella enterica*, като с най-голямо епидемично значение са: *S. enterica* serovar Typhimurium – 74; *S. enterica* ser. Enteritidis – 53; *Salmonella* 1,4,5,12: i: – 28; *S. enterica* ser. Infantis – 8.

През 2020 г. са регистрирани и съобщени 3 епидемични взрива от РЗИ Русе, които обхващат общо 7 души. Първият взрив е обхванал 3 деца от един клас, като първото е хоспитализирано, а останалите 2 са лекувани амбулаторно. Случаите са потвърдени и е изолирана *S. enterica* ser. Enteritidis. Вторият зрив е от семеен тип и обхваща 2 деца от едно семейство, като се изолира *Salmonella* гр. D, а третият засяга 2 деца от един клас и се изолира *Salmonella* гр. B. Огнищата са проучени, изследвани са контактните и са предприети необходимите противоепидемични мерки.

През 2020 г. не са регистрирани починали от салмонелоза.

Дизентерия/ шигелози

През 2020 г. са регистрирани 47 случая на шигелоза, заболяемост 0,68‰ (2019 г.- 220 случая, заболяемост 3,14‰, 2018 г. - 235 случая, заболяемост 3,33‰) - фигура 14.

Заболяемостта е в пъти по-ниска от предходните години.

Разпределени по пол, регистрираните случаи са 26 мъже и 21 жени.

По области, с по-висока от средната за страната заболяемост са: Кюстендил – 5,13‰ (6 случая) и Благоевград – 4,96‰ (15 случая). През 2019 г. тя е: Ямбол – 22,71‰ (27 случая), Силистра – 21,05‰ (23 случая) и др.

Заболяемостта е най-висока при децата: 1-4 г. – 7,72‰ (20 случая), 0 г. – 4,89‰ (3 случая), 5-9 г. – 1,77‰ (6 случая). В останалите възрастови групи заболяемостта варира между 0‰ и 1,26‰.

Всички регистрирани случаи са лабораторно потвърдени, като 42 (89%) от тях са хоспитализирани.

През 2020 г. в Националната референтна лаборатория по чревни инфекции към НЦЗПБ са потвърдени 13 щама *Shigella* : *Shigella flexneri* 1a – 3, *Shigella flexneri* 2a – 8, *Shigella sonnei* – 2.

През 2020 г няма регистрирани починали от шигелоза.

Кампилобактериоза

През 2020 г. са регистрирани 127 случая на кампилобактериоза, заболяемост 1,83‰ (2019 г. - 231 случая, заболяемост 3,30‰; 2018 г. -192 случая, заболяемост 2,72‰). По категории всички случаи са потвърдени.

Най-много случаи са регистрирани в областите Русе – заболяемост 23,20‰ (50 случая), Ямбол – заболяемост 22,16‰ (26 случая), София – заболяемост 3,01‰ (40 случая).

С най-висока заболяемост са възрастовите групи: 0 г. – 26,08‰ (16 случая), 1-4 г. – 20,45‰ (53 случая) и 5-9 г. – 5,3‰ (18 случая).

Заболяванията преобладават през летните месеци – юни, юли и август.

Разпределението на случаите по пол е: 64 мъже и 63 жени.

През 2020 г. в Националната референтна лаборатория по чревни инфекции към НЦЗПБ са потвърдени 22 изолата *Campylobacter spp.*, от които *Campylobacter jejuni* – 20; *Campylobacter coli* – 1; *Campylobacter fetus* – 1.

През 2020 г. няма регистрирани починали от кампилобактериоза.

Йерсиниоза

През 2020 г. са регистрирани 5 заболели от йерсиниоза, заболяемост 0,07‰ (2019 г. - 11, заболяемост 0,16‰, 2018 г. - 9, заболяемост 0,13‰). Запазва се тенденцията на съобщаване на единични спорадични случаи. Всички регистрирани случаи на йерсиниоза са лабораторно потвърдени.

Заболелите са от областите София град (3), Кърджали (1), Хасково (1).

Случаите са в детските възрастови групи, разпределение по пол – 5 жени.

През 2020 г. няма регистрирани починали от йерсиниоза.

Ботулизъм

През последните 10 години заболяемостта от ботулизъм варира между 0,00-0,04‰ като резултат от регистрацията на единични случаи или ограничени семейни взривове.

През 2020 г., както и през 2019 г. и през 2018 г. не са регистрирани случаи на ботулизъм.

Кореман тиф

През 2020 г., както и през 2019 г. не са регистрирани случаи на кореман тиф.

През 2018 г. има регистриран 1 потвърден случай на кореман тиф.

Инфекция, предизвикана от *Escherichia coli*, продуциращи Shiga/Vero токсини (STEC/VTEC)

През 2020 г., както и през 2019 г. и през 2018 г., няма регистрирани заболели от инфекции, предизвикани от *E. coli* продуциращи *Shiga/Vero* токсини.

Ротавирусен гастроентерит

През 2020 г. са регистрирани 441 случая на ротавирусен гастроентерит, заболяемост 6,34‰ (2019 г. - 1359, заболяемост 19,41‰ 2018 г. – 1 806, заболяемост 25,62‰).

По категории всички случаи са потвърдени.

Изпълнява се Национална програма за контрол и лечение на ротавирусните гастроентерити 2017-2021, с помощта на която се провеждат имунизации на деца в кърмаческа възраст с ротавирусна ваксина.

Най-засегнати са децата от възрастовите групи от 0 до 9 годишна възраст: под 1 годишна възраст са регистрирани 126 случая (заболяемост 205,34‰), 1-4 г. - 270 (104,19‰) и 5-9 г. – 32 (9,42‰). Установява се намаляване заболяемостта в посочените възрастови групи. През 2019 г. под 1 годишна възраст са регистрирани 306 болни, потвърдени лабораторно (заболяемост 493,24‰), 1-4 г. - 849 (321,97‰) и 5-9 г. - 136 (39,46‰); 2018 г.: 0 г. – 358 случая, заболяемост 561,20‰, 1-4 г. – 1 268 (480,38‰) и 5-9 г. – 128 (36,63‰).

Преобладаващата част от болелите са от мъжки пол – 268 случая (60,8%) и 173 (39,2%) са от женски пол.

С най-висока заболяемост са областите Ямбол – 34,94‰ и Смолян – 34,77‰.

Най-много заболявания от ротавирусен гастроентерит са регистрирани през януари, февруари и март.

Хоспитализирани са 93% от болелите.

Не се съобщават епидемични взривове от ротавирусен гастроентерит.

През 2020 г. няма регистриран смъртен случай от ротавирусен гастроентерит.

През 2019 г. има 1 смъртен случай (смъртност 0,01‰; леталитет 0,07%).

3. ОСТРИ ВИРУСНИ ХЕПАТИТИ

Вирусните хепатити заемат 7,47% в общата структура на заразните болести в България през 2020 г. (4,13% през 2019 г.).

Регистрирани са общо 1664 случая на вирусни хепатити (ВХ) г., заболяемост 23,94‰ (2019 г. - 32,13‰). Болелите в сравнение с предходната година намаляват (табл. 9.1).

Таблица 9.1

БРОЙ ЗАБОЛЕЛИ ОТ ВИРУСНИ ХЕПАТИТИ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2014-2020 г.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Брой болели	1218	1656	2165	3132	1968	2249	1664

По пол разпределението е: мъжки пол – 877 болели; женски пол – 787 болели.

По категории: 1551 са потвърдените случаи, 3 са вероятните и 110 са възможните случаи.

Хоспитализирани са 1595 от болелите.

През 2020 г. са съобщени 6 случая на починали болни с диагноза вирусен хепатит (смъртност 0,09‰; леталитет 0,36%).

В структурата на ВХ най-голям относителен дял заема вирусен хепатит А (78,13%), следван от вирусен хепатит В (7,27%), вирусен хепатит неопределен (6,61%), вирусен хепатит Е (5,23%), вирусен хепатит С (2,64%) и вирусен хепатит D (0%).

Вирусен хепатит тип А (ВХА)

През 2020 г. в България са регистрирани 1300 случая на болели от вирусен хепатит А (ВХА), заболяемост 18,70‰. Отчита се намаляване на заболяемостта в сравнение с предходните години (2019 г. -заболяемост 21,69‰; 2018 г.- 19,11‰) - фигура 15.

През годината са потвърдени 1297 случая с ВХА. Хоспитализирани са 1265 от болелите лица.

Разпределението на заболелите по пол показва по-висок относителен дял на заболелите мъже – 67,46% (877 случая), в сравнение със заболелите жени 32,54% (423 случая).

Заболявания от ВХА са регистрирани във всички възрастови групи над 1-годишна възраст, но най-много в детската възраст (774 случая, 59,54%). Най-висока е заболяемостта във възрастовите групи 5-9 г. и 10-14 г., съответно 90,71‰ и 62,83‰, която надвишава средната стойност за страната.

Случаи с ВХА са регистрирани в 25 области на страната (в области Видин, Разград и Силистра не се съобщават случаи на ВХА). В пет области (Благоевград, Добрич, Пазарджик, Кърджали, Смолян) са регистрирани единични случаи.

Открояват се области със значително по-висока заболяемост: Стара Загора (88,39‰), Сливен (66,80‰), Ловеч (62‰), Бургас (59,13‰), Плевен (56,71‰).

Локализираните взривове от ВХА са съобщени от области – Ловеч (1), Стара Загора (3), Търговище (2), Хасково (4). Заболелите са от различни селища в съответните области, предимно деца от организирани колективи и училища. Взривовете са установени предимно сред ромското население.

През 2020 г. са съобщени 3 случая на починали с диагноза ВХА - смъртност 0,04‰, леталитет 0,23%. Починалите са възрастни хора над 60 годишна възраст от областите Ловеч (1) и Плевен (2).

Вирусен хепатит тип Б (ВХБ)

През 2020 г. са регистрирани 121 случая на заболели от вирусен хепатит Б (ВХБ), заболяемост 1,74‰. Показателят намалява в сравнение с предходните години (заболяемост за 2019 г. - 2,83‰; за 2018 г. - 3,05‰) - фигура 16.

Всички случаи са лабораторно потвърдени.

Разпределени по пол заболелите са 61 (50,4%) мъже и 60 жени (49,6%).

Хоспитализирани са 109 от случаите.

Заболявания са регистрирани в 21 области на страната, като заболяемостта е по-висока в областите Перник - 11,75‰, Монтана - 5,51‰, Стара Загора (3,83‰), Бургас (3,67‰), Хасково (3,55‰). В останалите области са регистрирани единични случаи или не са регистрирани заболели.

С най-високи стойности е заболяемостта във възрастовата група 30-34 г. (3,36‰ - 16 случая) и във възрастовата група 0-12 месечна възраст (3,26‰), с 2 случая на заболели кърмачета. Заболяемостта във възрастовите групи 1-29 г., които са обект на масова ваксинация срещу хепатит Б след 1991 г. намалява. Във възрастовите групи от детската възраст (1-19 г.) са регистрирани общо 7 случая на вирусен хепатит Б, а във възрастовите групи 20-29 г. – 10 случая.

Анализът на имунизационния статус на заболелите от 0 до 19 години (9 регистрирани случая) показва, че 4 от заболелите са със завършена имунизация срещу хепатит Б, 1 е без данни за имунизация, а 1 дете е с незавършена имунизационна схема (таблица 9.2).

През 2020 г. са съобщени 3 смъртни случая (смъртност 0,04‰, леталитет 2,48%).

Починалите от ВХБ са от областите: Пловдив (1), Сливен (1), Стара Загора (1). Един смъртен случай на кърмаче под 12-месечна възраст и два случая на починали възрастни на и над 45-годишна възраст.

Таблица 9.2

**РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ И ИМУНИЗАЦИОНЕН СТАТУС
НА ЗАБОЛЕЛИТЕ ОТ ВИРУСЕН ХЕПАТИТ ТИП Б В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 Г.**

Имунизационен статус (брой дози ваксина)	Брой случаи по възрастови групи (години)							Общ брой	(%)
	< 1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-29	>30		
0	2	0	0	0	0	0	14	16	13,22
1	0	0	0	0	1	0	0	1	0,83
2	0	0	1	0	0	0	0	1	0,83
3+	0	0	1	2	1	3	2	9	7,44
Няма данни	0	0	0	1	0	7	86	94	77,69
Общ брой	2	0	2	3	2	10	102	121	100,00
Брой починали	1	0	0	0	0	0	2	3	

Вирусен хепатит тип С (ВХС)

През 2020 г. са съобщени 44 случая, заболяемост 0,63‰ (2019 г. - 88 случая, заболяемост 1,26‰; 2018 г. – 83 случая, заболяемост 1,18‰). Отчита се двукратно намаляване в заболяемостта в сравнение с предходната година (фигура 17).

Всички случаи са потвърдени. Хоспитализирани са 29 от болните.

Заболявания са регистрирани в 17 области на страната. С най-висока заболяемост са областите Ловеч (7 случая, заболяемост 5,71‰), Монтана (9 случая, заболяемост 7,09‰) и Перник (5 случая, заболяемост 4,19‰).

Разпределени по пол заболелите са 23 мъже и 21 жени.

Заболелите са във всички възрастови групи над 20 годишна възраст, където заболяемостта е между 0,33‰ (1 сл., 20-24 год. възраст) до 1,69‰ (8 сл., 55-59 годишна възраст).

През 2020 г. не са регистрирани смъртни случаи от ВХС.

Вирусен хепатит тип D (ВХD)

През 2020 г. е регистриран 1 потвърден случай на ВХD, заболяемост 0,01 ‰.

Заболелият е мъж във възрастова група 20-24 години, от област Пловдив. Хоспитализиран е.

През годината не са регистрирани смъртни случаи.

Вирусен хепатит тип неопределен (ВХ неопределен)

През 2020 г. са регистрирани 110 случая на ВХ неопределен, заболяемост 1,58‰ (2019 г.- 227сл., заболяемост 3,24‰; 2018 г.- 321 сл., заболяемост 4,55‰). Заболяемостта в периода през предходните пет години варира между 2,7 и 4,00 на 100 000 население (фигура 18).

Хоспитализирани са 105 от регистрираните болни.

Разпределени по пол заболелите са 57 мъже и 53 жени.

Заболели са регистрирани във всички възрастови групи, като с най-висока заболяемост са възрастовите групи 5-9 г. (9 случая, заболяемост 2,65‰) и 60-64 г. (10 случая, заболяемост 2,11‰).

С най-висока заболяемост е област Хасково (8,43‰).

През 2020 г. не са регистрирани смъртни случаи.

Вирусен хепатит тип Е (ВХЕ)

През 2020 г. са регистрирани 88 случая на вирусен хепатит Е, заболяемост 1,27‰. (2019 г. - 217 сл., заболяемост 3,10‰).

Всички случаи са потвърдени. 84 заболели са хоспитализирани.

Разпределението по пол е: мъжки пол - 58 случая, женски пол – 30 случая.

С най-висока заболяемост са областите Перник (5,03‰), Бургас (4,89‰) и Монтана (4,72‰).

В двете най-малки възрастови групи (0-4 години) не са регистрирани случаи на заболяване, както и във възрастта от 10 до 14 години. Най-засегната е възрастта 60-64 години, със заболяемост 3,79‰ (18 случая).

Не са съобщени смъртни случаи.

4. ТРАНСМИСИВНИ ИНФЕКЦИИ

Кримска-Конго хеморагична треска (ККХТ)

През 2020 г. е регистриран 1 случай на ККХТ (заболяемост 0,01‰), в сравнение с 2019 г., когато са съобщени 2 случая (заболяемост 0,03‰) и 2018 г. - 6 случая (заболяемост 0,09‰) - фигура 19. Случаят е потвърден, заболелият е от мъжки пол, във възрастова група над 65, от област Бургас. След проведена терапия пациентът е изписан клинично здрав.

Лаймска борелиоза

През 2020 г. са регистрирани 160 случая на лаймска борелиоза (заболяемост 2,3‰), в сравнение с 375 случая (заболяемост 5,36‰) през 2019 г., и 599 случая (заболяемост 8,50‰) през 2018 г. - фигура 21.

Всички случаи са лабораторно потвърдени.

Не са регистрирани случаи в областите – Кърджали, Пазарджик, Сливен, Смолян и София. Най-висок е броят на регистрираните случаи в Габрово (30 случая), Русе (21 случая), Разград (17 случая) и Монтана (14 случая) - фигура 22. В същите области е и най-висока заболяемостта от лаймска борелиоза - Габрово (28,14‰), Разград (15,34‰), Монтана (11,02‰) и Русе (9,75‰).

Наблюдава се пролетно-лятна сезонност на заболяемостта, свързана с активността на иксодовите кърлежи.

Разпределени по пол заболелите са 67 мъже (41,87%) и 93 жени (58,13%).

Боледуват лица от всички възрасти, с изключение на възраст до 1 година, но с възрастта броят на случаите нараства - във възрастовата група 50-54 г. са регистрирани 19 случая, в групата 55-59 г. - 18 случая, групата 60-64 г. - 15 случая и над 65 г. - 36 случая.

През годината не са регистрирани смъртни случаи от лаймска борелиоза.

Лаймска невроборелиоза

През 2020 г. в страната не са регистрирани случаи от лаймска невроборелиоза (2019 г. - 6 случая, заболяемост 0,09‰).

Марсилска треска

Заболяемостта от марсилска треска през 2020 г. е по-ниска в сравнение с 2019 г. - съответно 1,19 ‰ (83 случая) спрямо 2,00 ‰ (140 случая) и 2018 г. 3,25 ‰ (229 случая - фигура 23). От всички регистрирани 83 случая, лабораторно са потвърдени 53 случая (63,86%). Случаи на марсилска треска са регистрирани в 15 области на страната - Бургас, Варна, Велико Търново, Пазарджик, Плевен, Пловдив, Разград, Русе, Силистра, Сливен, София, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол - фигура 24. С най-висока заболяемост са областите Хасково (4,88 ‰, 11 заболели), Силистра (4,63 ‰, 5 заболели), Сливен (4,35 ‰, 8 заболели), Русе (3,71 ‰, 8 заболели) и Шумен (2,32 ‰, 4 заболели). Честота на заболяването е най-висока в летните месеци. Засегнати са всички възрастови групи, с изключение на възрастта до 1 година, 73,49% от случаите са на хора над 45 години. Разпределени по пол заболелите са 45 мъже (54,22%) и 38 жени (45,78%). През 2020 г. има регистриран един починал от марсилска треска (смъртност 0,01 ‰, леталитет 1,20%).

Западнонилска треска

През 2020 г. е регистриран 1 случай на Западнонилска треска (заболяемост 0,01 ‰). В преходните години са регистрирани - 8 случая през 2019 (заболяемост 0,11 ‰) и 15 случая през 2018 г. (заболяемост 0,21 ‰).

Случаят е потвърден лабораторно.

Заболелият е от мъжки пол, във възрастова група над 65 г. и е от област Пазарджик. Случаят завършва летално (смъртност 0,01 ‰, леталитет 100%).

Кърлежов енцефалит

През 2020 г. са регистрирани 2 случая с диагноза кърлежов енцефалит, (заболяемост 0,03 ‰), а през 2019 г. е регистриран 1 случай (заболяемост 0,01 ‰).

Случаите са лабораторно потвърдени. Болните са мъже от Перник във възрастова група 40-44 г. и над 65 г., лекувани и оздравели.

5. ПОКРИВНИ ИНФЕКЦИИ

Бяс

През 2020 г. в страната не са регистрирани случаи на бяс при хора, но в НЦОЗА са съобщени 1927 случая на приложена при хора пост-експозиционна профилактика (ПЕП) с ваксина срещу бяс. Имунизации срещу бяс са извършвани във всички региони на страната.

Както и в предишните годишни анализи, събраните и обработени данни за 2020г. показват, че имунизации срещу бяс като ПЕП са извършвани основно при ухапвания и други наранявания причинени от кучета - скитащи и домашни. Участието на други животни в наранявания довели до имунизация е незначително.

В този анализ са използвани данните от изпратените в НЦЗПБ таблици за имунизирани срещу бяс и неимунизирани, но наранени от животни лица, за двете полугодия на 2020 г. и представеното в годишните анализи на РЗИ. Данните са непълни и следващите обобщения са върху сумарния брой на имунизирани или неимунизирани лица, представени във всяка една от таблиците.

Пренебрежимо малко са имунизирани лица от групи с професионален риск (горски работници - 2; селскостопански работници - 3).

Възрастовото разпределение на 1136 имунизирани срещу бяс лица показва, че децата от 0 до 6 г. възраст (65 случая) представляват 5,72% от всички имунизирани лица, докато възрастните над 20 годишна възраст (808 сл.) съставляват 71,13% от имунизирани лица, което почти се запазва съотношението от предходната година.

Предоставените от РЗИ данни за избраните имунизационни схеми при ПЕП представят следното: обработени са данните за 1151 имунизирани лица, от които с шест дози ваксина са имунизирани 109 човека; с пет дози ваксина са имунизирани 395 лица, с 4 дози – 99 лица, с 3 дози – 356 лица, с 2 дози - 82 лица и с 1 доза 110 лица. Последните две групи са от хора, които не са завършили стандартната имунизационна схема за ПЕП.

Специфичен противобесен гамаглобулин не е прилаган, поради липса на такъв. Обработените резултати за срочност на започване на имунизацията срещу бяс при 1109 имунизирани лица показват, че при 624 (56,26%) от тях имунизацията е започната незабавно още на 1-вия ден от нараняването; при 330 (29,75%) е започната на 2-ри ден; при 119 (10,73%) е започната на 3-ия ден, т.е в 96,75% от имунизираните лица имунизацията е започната своевременно.

От 9 РЗИ са получени таблици за хора, наранени от животни, но неимунизирани срещу бяс. Данните са за 368 човека, ухапани (327) или олигавени предимно от кучета и от котки (32 случая).

В тези случаи се съобщава за преобладаващи единични, леки наранявания предимно по долните крайници. Инцидентите са с превес в детската възрастова група. Сред професионалните групи с повишен риск са съобщени само 2 сл. на горски работници, претърпяли нараняване от скитащи кучета.

Тетанус

През 2020 г. е регистриран 1 случай на тетанус - заболяемост 0,01‰ . През 2019 г. няма регистрирани случаи, през 2018 г. е регистриран 1 случай, заболяемост 0,01‰ – фигура 25).

Заболелият е в област Варна, момче на 6 години, хоспитализирано в УМБАЛ "Света Марина" 8 дни след травма в областта на лицето, впоследствие с развитие на клинична картина, типична за тетанус. След нараняването не е приложен ТАП, по анамнестични данни от майката детето е с пълни данни по имунизационен календар. Случаят е класифициран като вероятен и завършва с летален изход.

Смъртност 0,01‰ , леталитет 0,00%

За периода след 2000 г. са съобщени общо 31 спорадични случаи на заболели тетанус.

6. НЕВРОИНФЕКЦИИ

Вирусни менингити и менингоенцефалити (ВММЕ)

През 2020 г. са съобщени 69 случая на вирусни менингити и менингоенцефалити (заболяемост 0,99‰). За сравнение през 2019 г. са съобщени 196 случая на ВММЕ (заболяемост 2,80‰), през 2018 г. са съобщени 159 случая на ВММЕ (заболяемост 2,26‰), а през 2017 г. са регистрирани 155 случая на ВММЕ (заболяемост 2,18‰) – фигура 26.

От всички съобщени случаи на ВММЕ, 10 (14,49%) са лабораторно потвърдени, а останалите 59 са класифицирани като вероятни.

С най-висока заболяемост е възрастовата група 10-14 г. - 2,63 ‰ (9 случая), следвана от групите: 1-4 г. - 1,93 ‰ (5 случая), 5-9 г. – 1,77 ‰ (6 случая) и 65+ г. - 1,13 ‰ (17 случая).

От регистрираните през 2020 г. заболели 52,17% (36 случая) са мъже и 47,83% (33 случая) са жени.

С най-висока регистрирана заболяемост през годината са областите: Стара Загора (4,15‰, 13 случая), Велико Търново (3,87‰, 9 случая), Видин (3,62‰, 3 случая) и Варна (2,77‰, 13 случая). Велико Търново и Стара Загора са сред областите с най-висока регистрирана заболяемост и през предходните три години.

През годината са съобщени 9 смъртни случая от вирусни менингити и менингоенцефалити (смъртност 0,13 ‰ и леталитет 13,04%).

Бактериални менингити и менингоенцефалити (БММЕ)

През 2020 г. са съобщени общо 40 случая на неменингококови гнойни менингити и менингоенцефалити (заболяемост 0,58‰), като през 2019 г. са регистрирани 97 случая (заболяемост 1,38‰) – фигура 27.

Най-висок е относителният дял на БММЕ с друга етиология - 70% (28 случая), следван от БММЕ пневмококов – 27,50%, (11 случая), БММЕ стрептококов 2,50% (1 случай). Няма съобщени случаи от БММЕ хемофилус инфлуенце.

През годината са регистрирани 12 смъртни случая от бактериални менингити и менингоенцефалити (смъртност 0,17‰, леталитет 30,00%).

БММЕ пневмококов

През 2020 г. са регистрирани 11 случая на заболели от пневмококов менингит/менингоенцефалит, заболяемост 0,16‰, в сравнение с 34 случая (заболяемост 0,49‰ през 2019 г.) и 25 случая (заболяемост 0,35‰ през 2018 г.). Всички случаи са лабораторно потвърдени.

Разпределени по пол случаите са: 72,73% мъже (8 случая) и 27,27% жени (3 случая).

С най-висока заболяемост е възрастовата група 55-59 г. - заболяемост 0,42‰ (2 случая), следвана от възрастови те групи 65+ г. - 0,33‰ (5 случая) и 45-49 г. - 0,38‰ (2 случая).

С най-висока заболяемост са областите Шумен (1,16‰, 2 случая), Кюстендил (0,86‰, 1 случай) и Бургас (0,49‰, 2 случая).

През годината са съобщени 3 смъртни случаи от БММЕ пневмококов, смъртност 0,04‰, леталитет 27,27%.

БММЕ стрептококов

През 2020 г. е регистриран 1 случай на БММЕ, причинен от стрептококи (заболяемост 0,01 ‰), в сравнение с регистрирани 5 случая на БММЕ, причинен от стрептококи през 2019 г. (заболяемост 0,07‰) и 7 случая през 2018 г. (заболяемост 0,10‰). Регистрираният случай е лабораторно потвърден.

Заболелият е от област Русе на 64 г., хоспитализиран и оздравял.

БММЕ хемофилус инфлуенце

През 2020 г. не са регистрирани случаи на БММЕ с причинител хемофилус инфлуенце, в сравнение с 2019 г. - 3 случая (заболяемост 0,04‰), 2018 г. е регистриран 1 случай - (заболяемост 0,01‰).

БММЕ други

През 2020 г. са регистрирани 28 случая на БММЕ в резултат на микробни инфекции различни от стрептококовите и ХИБ, заболяемост 0,40‰, в сравнение с 55 случая (заболяемост 0,79‰) през 2019 г., и с 64 случая (заболяемост 0,91‰) през 2018 г. Лабораторно потвърдени са 10 случая (35,71%), а останалите са 18 (64,29%) са вероятни.

Разпределени по пол случаите са: мъже - 16 случая (57,14%) и жени 12 случая (42,86%).

С най-висока заболяемост е възрастовата група 1-4 година (заболяемост 0,77 ‰, 2 случая), следвана от възрастовите групи над 65 г.(заболяемост 0,66‰ 10 случая), 35-39 г. и 55-59 г. (заболяемост 0,63‰, 3 случая), 40-44 г. (заболяемост 0,56‰, 3 случая). Заболелите са от 10 области в страната. С най-висока заболяемост е област Стара Загора (5 случая, заболяемост 1,60‰), следвана от областите Варна (6 случая,

заболяемост 1,28‰), Плевен (3 случая, заболяемост 1,27‰) и Добрич (2 случая, заболяемост 1,16‰).

През 2020 г. са починали 9 от заболелите, смъртността е 0,13‰, а леталитетът е 32,14%.

Менингококова инфекция (менингококов менингит и сепсис)

През 2020 г. са съобщени 4 случая на инвазивна менингококова инфекция, заболяемост 0,06‰. За сравнение през 2019 г. са съобщени 11 случая на инвазивна менингококова инфекция, заболяемост 0,16‰; през 2018 г. са съобщени 5 случая (заболяемост 0,07‰, а през 2017 г. са съобщени 8 случая (заболяемост 0,11‰) - фигура 28. Лабораторно потвърдени са 3 случая, а 1 случай е възможен.

Всички заболели са хоспитализирани.

Регистрираните през годината случаи са мъже (4 случая).

Засегнати са предимно млади лица - 75 % от случаите са на възраст под 10 години, а 25% от случаите са във възрастта до 30 години.

Общо 3 области съобщават за случаи на менингококова инфекция – Враца (2 случая, заболяемост 1,25‰), Велико Търново (1 случай, заболяемост 0,43‰) и Монтана (1 случай, заболяемост 0,79‰).

През 2020 г. няма регистрирани смъртни случаи от менингококова инфекция.

Анализ на регистрираните ОВП в страната през 2020 г.

Анализът на регистрираните случаи на ОВП при деца до 15 г. е извършен на база въведени в уеб-базираната Информационна система за надзор на остра вяла парализа (ОВП) в България данни от Регионалните здравни инспекции (РЗИ) и Националната референтна лаборатория „Ентеровируси“ (НРЛЕ).

През 2020 г. в страната няма съобщени случаи на полиомиелит, причинен от див полиовирус, както и на заболели от ваксинасоцииран паралитичен полиомиелит.

В системата за надзор на ОВП за 2020 г. са регистрирани 198 случая на ОВП при деца до 15 г. възраст. По вид на локализация на парализата, разпределението е както следва: 188 случая (94,95%) на изолирана парализа на лицева нерв; 5 случая (4,04%) на остра вяла парализа на крайници (спинална парализа), по 1 случай на комбинирана парализа на крайници (спинална) и на дихателни мускули (булбарна) и на комбинирана лицева и спинална парализа и 2 случая (1,01%) на друга локализация на парализата.

През 2020 г. показателят за откриваемост на не-полиомиелитни случаи на ОВП за страната е 0,7. Случаи са регистрирани само в 5 от регионите на страната, като показателят е достигнат в три от тях (Таблица 1).

Таблица 1

Общ брой очаквани и докладвани ОВП случаи				
Регион	Население	Очаквани случаи на ОВП	Брой случаи на ОВП без лицева и друга парализа	Показател за откриваемост на ОВП случаи
1. Бургас, Сливен, Ямбол	116 451	1,19	0	0,00
2. Кърджали, Стара Загора, Хасково	102 498	1,02	1	0,98
3. Велико Търново, Габрово, Ловеч, Плевен	92 786	0,93	1	1,08
4. Видин, Враца, Монтана	50 027	0,50	0	0,00
5. Пазарджик, Пловдив, Смолян	148 915	1,49	1	0,67

6. Разград, Русе, Силистра, Търговище	74 826	0,75	0	0,00
7. София (столица)	193 501	1,94	3	1,55
8. Благоевград, Кюстендил, Перник, София	105 513	1,06	1	0,95
9. Варна, Добрич, Шумен	120 328	1,20	0	0,00
Общо	1 004 845	10,04	7	0,7

За оценка на своевременността и чувствителността на системата за надзор на ОВП се прилагат утвърдени показатели на СЗО с минимални нива за сертифициране на стандарта 80% - Таблица 2.

Таблица 2

Показатели за изпълнение на дейностите по надзора	Минимални нива за сертифициране на стандарта по надзора на ОВП	Случаи на ОВП, вкл. с лицева парализа (198 заболели)	Случаи на ОВП, различни от лицева и друга парализа (7 заболели)
Чувствителност на системата			
Годишен брой случаи на ОВП на 100 000 население на възраст до 15 г.	1	19,7	0,7
Пълнота на проучване на случаите			
Случаи, проучени до 48 ч от тяхното съобщаване.	80%	94,44%	100%
ОВП случаи с адекватни фекални проби (2 фекални проби, взети в количество, достатъчно за провеждане на лабораторен анализ, в два последователни дни до 14-тия ден от началото на парализата, съхранявани и транспортирани до НРЛ, заедно с необходимата информация при температура <math><8^{\circ}\text{C}</math> от момента на вземане от пациента до момента да получаване в НРЛ).	80%	95,95%	85,71%
Фекални проби пристигнали в добро състояние в НРЛ.	80%	99,49%	100%
Фекални проби, получени в НРЛ до 3 дни от тяхното набиране.	80%	56,57%	50,00%
Пълнота на проследяването (провеждане на контролен преглед)			
Случаи на ОВП с проведен контролен преглед за наличие на остатъчни явления 60 дни след началото на парализата	80%	62,63%	57,14%
Дейност на НРЛ "Ентеровируси"			
Резултатите от лабораторните изследвания на фекалните проби са попълнени в веб-базираната система за надзор на ОВП до 28-мия ден от тяхното получаване в НРЛ.	80%	99,24%	100%

През 2020 г. случаи на ОВП при деца до 15 г. възраст са регистрирани в почти цялата страна, с изкл. на следните области Варна, Видин, Разград, Търговище и Шумен. Прави впечатление, че в област Варна последните случаи на ОВП са докладвани в

Информационната система през 2017 г., а в област Търговище - през 2012 г. В останалите три области – случаи на ОВП са регистрирани до 2019 г. вкл.

В 11 области на страната (Благоевград, Велико Търново, Враца, Кърджали, Ловеч, Пазарджик, Сливен, Смолян, Софийска област, Стара Загора и Ямбол) всички заболели деца с ОВП (53 случая) са хоспитализирани в болнични заведения в други области, поради липсата на сключени договори на лечебните заведения с НЗОК за лечение на пациенти с подобна симптоматика.

При анализ на показателите за изпълнение на дейностите по надзора на ОВП, с изключение на тези, отнасящи се до провеждането на контролен преглед на 60-тия ден, трябва да се има предвид, че те се отнасят за областите на хоспитализация, а не за областите по местоживеене, в които случаите са регистрирани.

През 2020 г., поради пандемията от COVID-19 се наблюдава спад в показателите, свързани с навременно транспортиране на пробите до НРЛЕ от регионалните здравни инспекции (РЗИ), както и на проведените проследяващи прегледи след 60-тия ден от общопрактикуващите лекари. Сnižението на първия показател е вследствие на свръхнатовареността на РЗИ във връзка с техните правомощия и контрол по отношение на болни и карантинирани от COVID-19 лица, извършване на епидемиологични проучвания на възникнали огнища и взривове, провеждане на граничен здравен контрол и на контрол по спазване на въведените в страната противоепидемични мерки. Сnižението на втория показател е в резултат на ограничения контакт на ОПЛ с техните пациенти през първите месеци на годината, довело до намаляване на броя на проведените контролни прегледи.

7. ЗООНОЗИ С МНОЖЕСТВЕН МЕХАНИЗЪМ НА ПРЕДАВАНЕ НА ИНФЕКЦИЯТА

Антракс

През 2020, 2019 и 2018 г. не са регистрирани случаи на антракс (през 2017 г. е регистриран 1 случай, заболяемост 0,01‰).

През последните 15 години са регистрирани по един или два случая годишно на заболели от антракс хора - фигура 29.

Бруцелоза

През 2020 г. е регистриран 1 случай на заболял от бруцелоза, заболяемост 0,01‰.

Случаят е съобщен от РЗИ Перник. Заболелият е във възрастова група 30-34 г. - жена на 34 г., заболяла през месец май 2020 г. Епидемиологичното проучване не установява рискови фактори характерни за възникването на заразяване в конкретния случай.

През 2019 г. не са регистрирани хора заболели от бруцелоза, а през 2018 г. и 2017 г. в страната са регистрирани по 2 случая на бруцелоза при хора (заболяемост 0,03‰) - фигура 30.

Ку-треска

През 2020 г. заболяемостта от Ку-треска е по-висока - 1,54‰ (107 случая), в сравнение с 2019 г., когато заболяемостта е 0,63‰ (44 случая) - фигура 31.

Разпределени по категории случаите са 4 вероятни и 103 потвърдени. Заболелите са регистрирани в 16 области от страната - фигура 32.

Най-висока е заболяемостта в област Габрово, където са регистрирани 47 случая. 13 от случаите са при епидемични взривове сред селскостопански работници обслужващи различни животновъдни обекти в област Габрово с лабораторно доказан Ку-треска при животни, 11 от случаите са в община Севлиево сред селскостопански работници, а 23 от случаите са на ветеринарни лекари.

Заболяването се среща през всички месеци, но най-много са случаите в периода май-юни. Случаи се регистрират във всички възрастови групи, с изключение на деца до 5 години, като най-засегната е възрастовите групи между 25 и 60 години.

Разпределени по пол случаите са 63 мъже (58,88%) и 44 жени (41,12%).

През годината няма регистрирани смъртни случаи от Ку-треска.

Лептоспирози

През 2020 г. е регистриран 1 случай на лептоспироза (заболяемост 0,01‰), през 2019 г. са регистрирани 7 случая на лептоспироза (заболяемост 0,1‰), а през 2018 г. 15 случая (заболяемост 0,21‰) - фигура 33 и фигура 34. Случаят е потвърден лабораторно. Заболява жена от София, във възрастова група 45-49 години, която е изписана клинично здрава след боледуването.

Листерия

През 2020 г. са регистрирани 4 случая на листериоза (заболяемост 0,06‰). За сравнение с предходните няколко години, това е най-малкият брой заболели (през 2019 г. са регистрирани 14 случая на листериоза (заболяемост 0,20‰), 9 случая през 2018 г. (заболяемост 0,13‰) и 13 случая през 2017 г. - фигура 35.

Регистрираните случаи са от област София-град. Диагнозата е лабораторно потвърдена в три от случаите (серологично потвърдени *L. Monocytogenes*), един е вероятен. Регистрираните случаи са от районите: „Панчарево“, „Триадица“ и „Възраждане“. Случаите са регистрирани през месеците януари (2 случая), март и юни. Трима са

лекувани в инфекционно отделение на СБАЛИПБ „Проф. д-р Ив. Киров“, от тях - двама са починали.

Заболелите са във възрастните групи 65+ г. - 2 случая, и по 1 случай в възрастните групи 0 г. и 15- 19 г. Разпределени по пол случаите са 3 мъже и 1 жена.

През годината са починали 2 заболели от листериоза (смъртност 0,03‰, леталитет 50 %).

Хеморагична треска с бъбречен синдром (ХТБС)

През 2020 г. е регистриран 1 случай на ХТБС (заболяемост 0,01‰), в сравнение с 6 регистрирани случая (заболяемост 0,09‰ през 2019 г.) и 7 регистрирани случая (заболяемост 0,10‰ през 2018 г.) – фигура 36 и фигура 37.

Случаят е лабораторно потвърден. Заболелият е мъж от област Стара Загора, възрастова група - 40-45 г., хоспитализиран и оздравял.

Туларемия

През 2020 г. са регистрирани 2 случая на туларемия, заболяемост 0,03‰ (в предходните три години 2019 г. , 2018 г. и 2017 г. е регистриран по 1 случай на туларемия, годишна заболяемост 0,01‰.) - фигура 38.

Класифицирани са като потвърдени.

Регистрираните случаи са от областите Видин (1) и Пловдив (1).

Заболелите са от възрастните групи 30-34 г. (1) И 55-59 г.(1).

Не са представени подробности от епидемиологичното проучване на случаите.

Няма починали.

Орнитоза

През 2020 г. и през 2019 г. не са регистрирани случаи на заболели от орнитоза.

През 2018 г. е регистриран 1 потвърден случай на орнитоза от област Кюстендил.

Регистрираните след 2000 г. случаи са спорадични (2001 г. - 1 случай и по два случая през 2002 г., 2004 г. и 2006 г.).

Вариант на болестта на Кройцфелд-Якоб

През 2020 г. не са регистрирани случаи на заболели от вариант на болестта на Кройцфелд-Якоб.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- 2020 г. е година на пандемично разпространение на SARS CoV-2. От м. март в България се разви епидемия от COVID -19 с 201220 случая регистрирани до края на годината и 7515 смъртни случая.
- Целият ресурс на системата на здравеопазването беше ангажиран с действия по превенцията, контрола и лечението на коронавирусната инфекция.
- Предвид притесненията на немалка част от населението от възможно заразяване при посещение в лечебни заведения допускаме, че не винаги са търсени медицински услуги при заразни заболявания, някои от които са станали обект на самолечение. В този смисъл допускаме негативно въздействие на епидемията върху надзора на инфекциозните заболявания.
- През 2020 г. са регистрирани два пъти по-малко заразни болести в сравнение с обичайните нива от предходни години. Считаме, че нефармацевтичните противоепидемични мерки въведени за ограничаване на разпространението на SARS CoV-2 са оказали положителен ефект за ограничаване разпространението на други заразни болести предавани по въздушно-капков или по контактно-битов път.